

Laboratorinis darbas Nr. 8

Tranzistorinis LC – rezonansinis stiprintuvas.

Moduliuotos amplitudės signalo detekcija

Teorijos klausimai

1. Lygiagretaus ir nuoseklaus jungimo rezonansinio RLC – kontūro dažninės charakteristikos, rezonansinis dažnis f_0 ir jų priklausomybės nuo RLC – kontūro kokybės Q . Srovių ir įtampų rezonansas.
2. Surištieji RLC – kontūrai: įneštinė varža; įėjimo varžos realiojo ir reaktyviojo sandų dažninės priklausomybės. Surištųjų RLC – kontūrų įtampos perdavimo diferencialinio koeficiento K_u modulio $|K_u|$ dažninė $K_u(f)$ ir fazinė $\varphi_u(f)$ charakteristikos. RLC – kontūrų elektromagnetinio ryšio koeficiento k įtaka įtampos perdavimo koeficiento K_u modulio $|K_u|$ dažninei charakteristikai $K_u(f)$ bei praleidžiamų arba užtvarinių dažnių juostos pločiui Δf .
3. Bendraemiterės (BE) tranzistorinės stiprinimo pakopos su RLC – kontūru kolektoriaus K grandinėje veikimo principas ir pagrindinės savybės.
4. Moduliuotos amplitudės elektrinio signalo parametrai: dažnių spektras, moduliacijos koeficientas M . Moduliuotos amplitudės signalo detekcijos būdai: A– detektoriai.

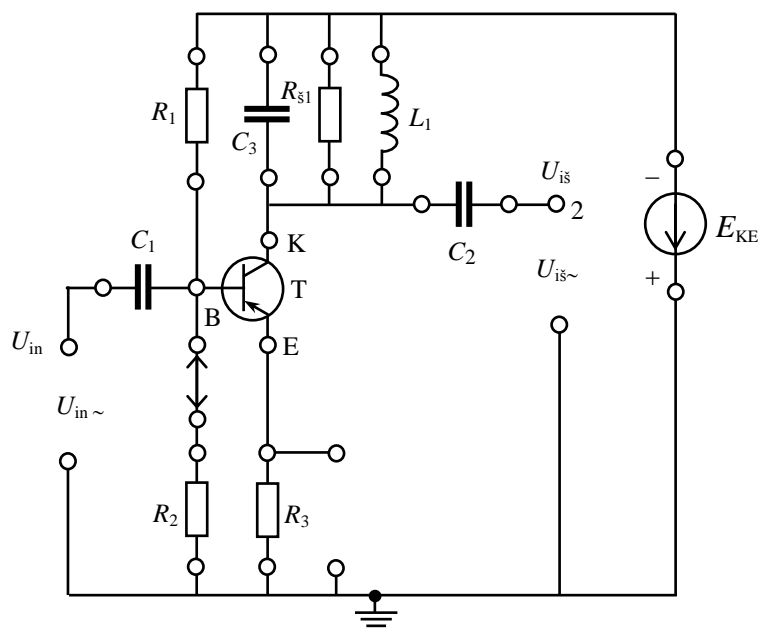
Praktinės užduotys

1. Matavimo stende sujungti BE stiprinimo pakopą su vienu rezonansiniu RLC – kontūru tranzistoriaus kolektoriaus K grandinėje (1 pav.) ir, schemas įėjime U_{in} esant mažo įėjimo signalo $U_{in} \sim$ sąlygai, su oscilografu dviejų statmenai svyruojančių signalų sudėties metodu (Lisažu figūrų metodu) išmatuoti įėjimo įtampos $U_{in} \sim$ stiprinimo diferencialinio koeficiento $K_{u1} = U_{iš} \sim / U_{in} \sim$ modulio $|K_{u1}|$ dažninę $K_{u1}(f_{in})$ ir fazės $\varphi_1(f_{in})$ dažninę charakteristikas be šunto varžos $R_{š1} = \infty$ ir su $R_{š1} = 5,1 \text{ k}\Omega$ (išėjimo signalą $U_{iš} \sim(f_{in})$ matuoti išvade „2“). Gautus rezultatus pateikti grafiškai, kuriuose matavimo dažnį f_{in} atidėti tiesiniu masteliu rezonansinio dažnio f_{o1} aplinkoje ir rasti praleidžiamų dažnių juostos plotį Δf_1 .
2. Matavimo stende sujungti BE stiprinimo pakopą su dviem surištaisiais RLC – kontūrais (2 pav.) ir, schemas įėjime U_{in} esant mažo įėjimo signalo $U_{in} \sim$ sąlygai, Lisažu metodu išmatuoti įėjimo įtampos $U_{in} \sim$ stiprinimo diferencialinio koeficiento $K_{u2} = U_{iš} \sim / U_{in} \sim$ modulio $|K_{u2}|$ dažninę $K_{u2}(f_{in})$ ir fazės $\varphi_2(f_{in})$ dažninę charakteristikas be šunto varžų $R_{š1,2} = \infty$, ir su $R_{š1,2} = 5,1 \text{ k}\Omega$ (išėjimo signalą $U_{iš} \sim(f_{in})$ matuoti išvade „3“, kai išvaduose „V2“ yra įjungtas kondensatorius $C_6 = 100 \text{ pF}$). Gautus rezultatus pateikti grafiškai, kuriuose matavimo dažnį f_{in} atidėti tiesiniu masteliu rezonansinių dažnių $f_{o1,2}$ aplinkoje. Rasti praleidžiamų dažnių juostos plotį Δf_{1-2} ir centrinį dažnį $f_{vid} = (f_{o1} + f_{o2})/2$.
3. Matavimo stende sujungti BE stiprinimo pakopą su dviem surištaisiais RLC – kontūrais ir stiprintuvo išėjime $U_{iš} \sim$ panaudojus taškinį detektorių D sujungti A– detektoriaus elektroninę grandinę (3 pav.). Į įėjimą U_{in} paduoti moduliuotos amplitudės įėjimo signalą $u_{in}(t) = U_{oin}(t) \cdot \sin(f_N \cdot t)$, kurio nešlio dažnį f_N nustatyti iš sąlygos: $f_N = f_{vid}$, ir išmatuoti esamą moduliacijos dažnį f_M . Esant mažo įėjimo signalo $U_{in} \sim$ sąlygai, keičiant amplitudės moduliacijos koeficientą $M\%$ ribose nuo 10% iki 90% , išmatuoti detektuoto signalo $U_{išM} \sim$ amplitudžių U_{oM} vertes, ir nubraižyti gautos priklausomybės $U_{oM}(M\%)$ grafiką (išėjimo signalą $U_{išM} \sim$ matuoti išvade „3“).

Literatūra

1. B. P. Kietis, V. Palenskis. Netiesinės radiotechninės grandinės. Vilnius: VU, 1986, 34–46, 68–90 p. p.
2. B. P. Kietis, V. Palenskis. Signalų ir tiesinių grandinių teorija. Vilnius: VU, 1985, 68–90.
3. Č. Pavasaris. Puslaidininkiniai įtaisai. Veikimo ir taikymo pagrindai / I ir II d., 2010, Vilnius (http://rfk.ff.vu.lt/elektronikos_lab.htm) (I d.: 16–35 p. p., 60–115 p. p.; II d.: 30–42 p. p., 92–100 p. p., 100–122 p. p.).

Matavimo grandinės

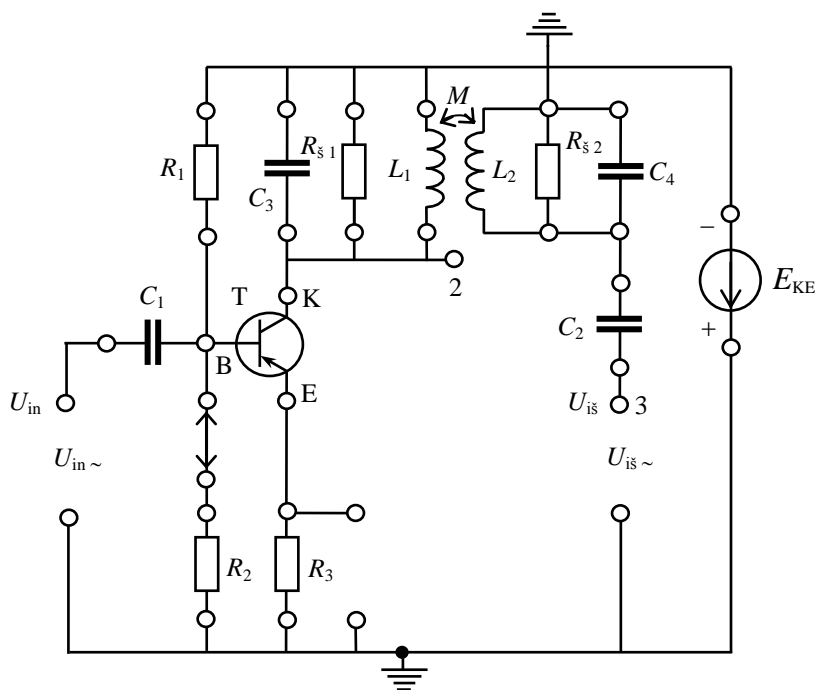

1 pav. BE stiprinimo pakopą su vienu rezonansiniu RLC – kontūru ($R_{s1}L_1C_3$) tranzistoriaus T kolektoriaus K grandinėje

$$C_1 = 0,022 \mu\text{F}, C_2 = 100 \text{ pF}, C_3 = 3300 \text{ pF};$$

$$R_1 = 82 \text{ k}\Omega, R_2 = 10 \text{ k}\Omega, R_3 = 330 \Omega;$$

$$E_{KE} = -10 \text{ V} - \text{„\u0120TAMPOS \u0120ALTINIS“ (0–20 V)}$$

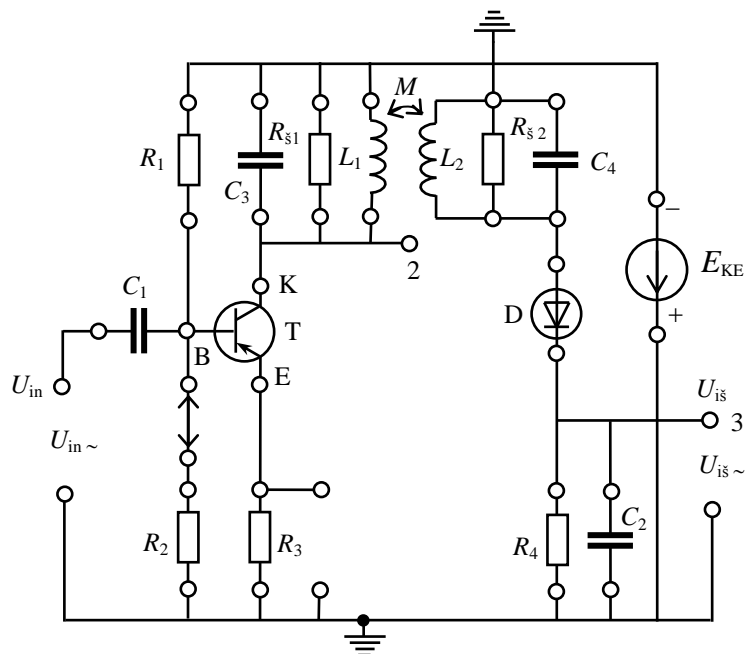

2 pav. BE stiprinimo pakopą su dviem surištaisiais RLC – kontūrais ($R_{s1}L_1C_3, R_{s2}L_2C_4$) tranzistoriaus T kolektoriaus K grandinėje

$$C_1 = 0,022 \mu\text{F}, C_2 = 100 \text{ pF}, C_3 = C_4 = 3300 \text{ pF};$$

$$R_1 = 82 \text{ k}\Omega, R_2 = 10 \text{ k}\Omega, R_3 = 330 \Omega; L_1, L_2 - Z3;$$

$$E_{KE} = -10 \text{ V} - \text{„\u0120TAMPOS \u0120ALTINIS“ (0–20 V)}$$

3 pav. BE stiprinimo pakopą su dviem surištaisiais RLC – kontūrais ($R_{s1}L_1C_3$, $R_{s2}L_2C_4$) tranzistoriaus T kolektoriaus K grandinėje ir su taškiniu diodu D A– detektoriaus grandinėje

$$C_1 = 0,022 \mu\text{F}, C_2 = 0,01 \mu\text{F}, C_3 = C_4 = 3300 \text{ pF};$$

$$R_1 = 82 \text{ k}\Omega, R_2 = 10 \text{ k}\Omega, R_3 = 330 \Omega, R_4 = 20 \text{ k}\Omega;$$

$$E_{KE} = -10 \text{ V} - \text{„\u0120TAMPOS \u0120ALTINIS“ (0–20 V)}$$

Darbo gynimo metu būtina atsakyti į šiuos klausimus:

- 1– kodėl stiprinimo pakopos apkrovos grandinėje įjungus rezonansinį RLC – kontūrą įėjimo U_{in} kintamosios įtampos $U_{in \sim}$ diferencialinio stiprinimo koeficiento $K_u = U_{is} / U_{in}$ modulio $|K_u|$ dažninė charakteristika $K_u(f_{in})$ įgauna smailės pavidalo kreivę ?
- 2– kodėl šunto varža R_s turi esminę įtaką rezonansinio stiprintuvo praleidžiamųjų dažnių juostos pločiui Δf ir kartu $K_u(f_{in})$ maksimaliai vertei $K_{u \max}(f_0)$ rezonanso metu ?
- 3– kodėl rezonanso metu, kai $f_{in} \cong f_0$, BE pakopos su vienu rezonansiniu RLC – kontūru kolektoriaus K apkrovoje išėjimo U_{is} signalo $U_{is \sim}$ fazė $\varphi_{is} \cong \varphi_{in} - \pi \text{ rad}$ (arba -180°) ? Čia φ_{in} –signalo $U_{in \sim}$ fazė įėjime U_{in} .
- 4– kodėl detektuoto signalo $U_{is M}$ amplitudė $U_{o M}$ beveik tiesiškai ir tiesiog proporcingai priklauso nuo amplitudės moduliacijos koeficiento M ?
- 5– kokiais kriterijais vadovaujantis yra parenkama A- detektoriaus apkrovą R_4 šuntuojančio kondensatoriaus C_2 talpa ?